

References

1. Berk, Laura E. Exploring lifespan development. SAGE Publications, 2022.
2. Heslin, Peter A., Lauren A. Keating, and Susan J. Ashford. «How being in learning mode may enable a sustainable career across the lifespan». Journal of Vocational Behavior 117 2020. 103.
3. Towards an institutional strategy for Lifelong Learning in Higher Professional Education // Published by the FLLLEX consortium May 2012. URL : http://www.aqu.cat/doc/doc_16974883_1.pdf
4. Why did the Report change the indicators for measuring education and income in 2010? // United Nations Development Programme. URL : <http://hdr.undp.org/en/content/why-did-report-change-indicators-measuri...>

Іван МІНАЙЛОВ

курсант ННППФОНП

Марина ЛОГІНОВА

викладач кафедри

цивільного права та процесу

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

ДОСВІД БОРОТЬБИ З ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНИМ НАСИЛЬСТВОМ У ВОЄННИХ УМОВАХ: ДОСЯГНЕННЯ ТА НЕВИРШЕНІ ПРОБЛЕМИ

Проблема гендерно зумовленого насильства в Україні не є новою, проте з початком воєнного стану вона значно загострилася. Військові дії створюють додаткові умови для поширення гендерно зумовленого насильства. Насильство, включаючи сексуальне, за таких умов використовується як зброя або інструмент впливу на населення, інструмент залякування, прояв домінування, підтвердження повного контролю над людьми та захопленою територією. Крім того, психологічне напруження, пережите горе, та нестабільний психоемоційний стан є причиною загострення такого виду гендерно зумовленого насильства як домашнє насильство.

Перш ніж аналізувати проблему гендерно зумовленого насильства в умовах воєнного стану, варто розглянути наукові підходи до розуміння основних понять. Під гендерно зумовленим насильством (ГЗН) науковці розглядають будь-яке насильство, що має статевий характер або наслідком його є дискримінація, пов'язана зі статтю [2, с. 8].

Серед видів ГЗН вчені виділяють фізичне насильство, психологічне насильство, сексуальне насильство, економічне насильство, домашнє насильство, зґвалтування та сексуальне насильство, сексуальні домагання, насильство в інституційному середовищі (інтернати, навчальні заклади),

каліцтво статевих органів, насильство у військових конфліктних та постконфліктних ситуаціях, вбивство в ім'я честі, примусове одруження, примусовий аборт і примусова стерилізація, торгівлю людьми, гендерну дискримінацію [3, с. 17].

Відповідно до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція), насильство стосовно жінок за гендерною ознакою – це насильство, спрямоване проти жінки через те, що вона є жінкою, або яке зачіпає жінок непропорційно. Саме жінки та дівчата є найбільш вразливими перед ГЗН, особливо в умовах воєнного стану.

Через вимушену міграцію вони можуть бути залежними від допомоги та захисту інших людей, що робить їх більш вразливими до ГЗН, зокрема щодо торгівлі людьми, зґвалтування, сексуального рабства, сексуальних домагань, трудової експлуатації, примусового шлюбу або вагітності та іншого [1, с. 35].

Серед усіх видів ГЗН найчастіше проявляється домашнє насильство. За даними Національної поліції України, серед усіх викликів на день, частка викликів, пов'язаних із домашнім насильством, становить 30–40%. Найбільше число звернень щодо домашнього насильства зазвичай надходить від жінок (79 %). Після початку воєнного стану з'явилася нова проблема – ідентифікація постраждалих від ГЗН, в тому числі домашнього насильства. Дослідження ГО Ла Страда-Україна за підтримки Ради Європи показало, що кількість жінок, які зверталися по допомогу, становить 69,3 % [4, с. 55]. Інша частина опитаних (30,7 %) зазначали, що були випадки, коли вони потребували допомоги, але не зверталися. Серед причин незвернення за допомогою були: страх помсти, страх розголосу, надія на зміну кривдника, відсутність реакції на попередні звернення, відсутність довіри до працівників структур, що мають допомагати постраждалим, страх погіршення ситуації після звернення, і віра в те, що ситуація припиниться сама.

Роль громадського сектору в процесі попередження та протидії гендерно зумовленому насильству (ГЗН) є надзвичайно важливою. Однією з організацій, яка активно впливає на цю проблему в Україні, є громадська організація Ла Страда-Україна. Протягом 2022 року та початку 2023 року ця організація реалізувала кілька важливих проєктів.

Один із таких проєктів – Підтримка жінок, миру та безпеки в Україні за програмою Фонду протидії конфліктам, безпеці та стабільності на 2022–2023 роки, який був замовлений Урядом Великобританії та Північної Ірландії спільно з Громадською спілкою Центр економічного відновлення. Інший проєкт – Розвиток систем попередження та реагування на насильство в закладах освіти і підвищення стійкості підлітків, отримав підтримку від Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). У межах цих проєктів були проведені заходи, такі як тренінги, семінари та вебінари, присвячені профілактиці та протидії ГЗН, ідентифікації постраждалих та алгоритму дій у ситуаціях домашнього насильства [2].

Ці проєкти були реалізовані в регіонах України, де ситуація відносно безпечна. Для їх впровадження залучалися тренери та тренерки з національної тренерської мережі ГО Ла Страда-Україна, що мають відповідну освіту та досвід у цій сфері. Цей підхід дозволяє краще розуміти місцевий контекст та ефективніше співпрацювати з навчальними закладами та організаціями соціального захисту.

За результатами реалізації цих проєктів у Чернігівській області 444 особи отримали знання з проблематики мобілізації громади щодо ідентифікації та реагування на випадки ГЗН, з особливим акцентом на домашнє насильство під час війни. Також 191 особа отримала знання з проблематики протидії та реагування на насильство над дітьми в умовах дистанційного навчання в період війни.

Отже, важливо зазначити, що в умовах загострення проблеми гендерно зумовленого насильства у військовий період необхідна консолідація зусиль на різних рівнях та пошук нових інноваційних підходів до протидії та профілактики цього явища.

Список використаних джерел

1. Боброва, Юлія Юріївна. До питання гендерно зумовлених загроз, пов'язаних зі збройною агресією. 2023. С. 88.
2. Желтуха М. Попередження сексуального насильства під час війни. Аналітичний центр. Асоціація жінок-юристок України ЮРФЕМ.UA – офіц. веб-сайт. URL : <https://jurfem.com.ua/poperezennya-seksualnogo-nasylstva-pid-chas-viyny-ta-pokarannya-zanyogo-rekomendacii-dlya-ukrainy/>.
3. Костіна Т., Булах І. Гендерно зумовлене насильство та його види: домашнє насильство. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2021. Випуск 11. С. 80–86. URL : http://psyvisnyk.lnu.lviv.ua/archive/11_2021/11.pdf.
4. Політова А. Стан наукової розробки проблем кримінальної відповідальності за гендерно зумовлене насильство в умовах збройного конфлікту (воєнного стану) в Україні у 2012-2014 роках. Аналітично-порівняльне правознавство 2023. С. 367-386.